

Список використаних джерел

1. Компанія «Делойт» в Україні (забезпечення надання послуг у сфері аудиту, управлінського та фінансового консультування, управління ризиками, оподаткування і супутніх послуг). URL: <https://www2.deloitte.com>
2. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018 - 2020 роки. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>
3. Федулова Л.І. Аналітична записка центру досліджень економічної політики Інституту експертно-аналітичних та наукових досліджень. Національна академія державного управління при Президентові України, 2018.
4. Всемирный экономический форум - Международная организация государственно-частного сотрудничества. URL: <https://www.weforum.org/>

Хандій О.О.

к.е.н., доцент

Шамілева Л.Л.

к.е.н., доцент

Інститут економіки промисловості НАНУ, м. Київ

ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ У СФЕРІ ПРАЦІ

Питання цифровізації економіки не залишають осторонь жодного члена суспільства, цифрові технології та продукти проникли у всі сфери життєдіяльності та стали невід'ємною частиною життя кожного громадянина. Незалежно від ставлення до цифровізації навколишнього світу населення щодня користується цифровими технологіями, споживачі послуг та товарів своїми «гаманцями» голосують за цифрові продукти. Зростання доступності та якості надання послуг, швидкості передачі інформації, підвищення продуктивності праці та ефективності використання засобів виробництва свідчить про переваги цифровізації економіки та суспільства. Проте все більше визиває занепокоєння виникнення соціально-економічних загроз цифрових трансформацій виробничих та соціально-трудових відносин, що обумовило вибір напрямку та мети дослідження.

Метою роботи є дослідження тенденцій та викликів в соціально-трудовій сфері в умовах цифровізації економіки та суспільства.

Науково-технічний прогрес не вперше висуває вимоги до трансформації національної економіки щодо зміни галузевої структури задля збереження конкурентоспроможності країни і забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на світовому ринку, а також вибору темпів автоматизації, механізації, роботизації, цифровізації виробничих процесів адаптованих до темпів вивільнення робочої сили та фінансових можливостей підприємств і готовності інституційного забезпечення до значного зростання структурного безробіття.

В новій цифровій реальності виникають складні питання фінансового, правового, економічного, соціального, культурного, психологічного характеру, гарантії безпеки людини, суспільства, держави. Відкритими для обговорень залишаються питання фінансування впровадження цифрових технологій та розповсюдження цифрових продуктів, платного чи безкоштовного доступу до онлайн ресурсів; визначення та забезпечення захисту цифрових прав, прав інтелектуальної власності, соціально-трудових прав, знаходження балансу між економічною ефективністю та соціальною справедливістю, збереження культурних цінностей та національної ідентичності, психологічного здоров'я населення, знаходження балансу між недоторканістю особистого життя та забезпечення особистої безпеки в онлайн середовищі та поза його межами, гарантування національної безпеки в умовах розповсюдження цифрових технологій та з їх застосуванням.

Дискусійним питанням є зростання неформальної зайнятості на онлайн платформах, а відповідно рівня прекарізації активного населення. Загальний контингент прекарієв визначається характеристикою їх зайнятості, що за різних умов та чинників в більшості випадків не відповідають критеріям гідної праці та продуктивної зайнятості. Мова йде про зайнятих в неформальному секторі, тих, що працюють неповний робочий день (тиждень), перебувають в умовах неповної зайнятості або в відпустках без збереження заробітної плати, зайнятості на сезонних епізодичних роботах, безробітні, особливо в працездатному віці, працюють без оформлення трудових договорів та колективних договорів, частини трудових мігрантів, люди вільних професій, тощо. Наприклад, за розрахунками А.М. Колота за 2005-2014 рр. [1] та авторськими розрахунка-

ми за 2017 р. загальна чисельність населення, яке умовно відповідає критеріям прекаріату, складає від 44,3 % (2017 р.) до 50,8 % (2014 р.) від економічно активного населення України та коливається в межах 8,0-10,6 млн. осіб. Необхідно відмітити, що за об'єктивних причин не враховано контингент трудових мігрантів, зайнятих на умовах фрілансу, які залучені в тіньовому або нелегітимному ринку праці.

Проте чи можна відносити в одну групу з іншими прекаріями фахівців в ІТ сфері, середня вартість праці яких за годину 8-20 дол. США [2] та від 500 дол. за місяць (мінімальна) [3], за критерієм індивідуалізації трудових відносин? Чи йде мова про зростання соціально вразливих категорій громадян чи про сучасні, а, можливо, вже традиційні трудові відносини? Самозайнятість, сплюснення організаційних структур, відмова від громіздких господарсько-адміністративних управлінських надбудов, перехід від відносин керівник-підлеглий до відносин замовник-виконавець набуває різних форм в системі управління персоналом в різних галузях та сферах економіки. З такими трансформаціями зустрілась першою ІТ-сфера, інші галузі на сьогодні переймають досвід скорочення адміністративно-управлінських працівників і впроваджують нетипові форми зайнятості (аутсорсінг, аутстафінг, позикова праця й ін.) та створюють дистанційні робочі місця.

Зниження соціальних гарантій та можливості захисту соціально-трудова відносин завдяки колективно-договірному регулюванню на рівні роботодавця–найманий працівник, підвищує роль та значущість державного регулювання соціально-трудова відносин, з іншого боку, державне регулювання цих питань часто набуває форм створення потужного апарату контролюючих органів та органів, які здійснюють облік людей, яким має бути гарантоване забезпечення базових потреб.

Отже, знаходження балансу при вирішенні розглянутих в роботі питань потребує зваженого підходу до досягнення економічної та соціальної ефективності, прийняття превентивних заходів для недопущення критичних значень структурного безробіття та пошуку нової моделі соціальної політики, адаптованої до цифрових змін в економіці та суспільстві. Шляхи вирішення означених питань буде досліджено в подальших роботах.

Список використаних джерел

1. Соціально-трудові відносини зайнятості: сучасні тенденції, виклики, шляхи розвитку: монографія / А.М. Колот та ін.; за наук. ред. А.М. Колота, І.Ф. Гнибіденка. К.: КНЕУ, 2015. 295 с.; С. 78-90.
2. Скільки стоят услуги фрилансеров, веб программиста? URL: <https://my-master.net.ua/skolko-stoyat-uslugi-frilanserov-veb-programmistov/>.
3. Динамика зарплат программистов — Вся Украина. URL: <https://jobs.dou.ua/salaries/dynamics/>.

Ходакевич С.І.

к.е.н., доцент

Урванцева С.В.

к.е.н., доцент

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана», м. Київ*

ТРЕНДИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

Цифрова трансформація - важливий напрям розвитку всіх сфер економіки України, у тому числі і банківської. Практичну значимість розвитку «цифровізації» банківських послуг в умовах сучасної глобальної нестабільності важко переоцінити. Адже мова йде про цифрові трансформації фінансових послуг, які мають потенціал для зростання, нові можливості для суттєвих продуктивних інновацій, а також прямий і безпосередній вплив на розвиток усіх напрямів суспільного життя. Так, наприклад, розвиток і поширення «цифровізації» систем розрахунків автоматично зменшує готівкове навантаження на фінансову систему країни, приводить гроші до банківської системи, що у свою чергу обумовлює зростання ліквідності й підвищення капіталізації банківського сектору та фінансової системи в цілому.

Для банків «цифровізація» діяльності вимагає значних інвестицій, а оскільки більшість вітчизняних банків мають обмежені власні фінансові джерела, то значущість напрямку їх ефективного використання значно підвищується. В зв'язку з цим варто проаналізувати нові «цифрові» рішення на фінансовому ринку та визначити